UGS6-02
(DSC)

চাৰি বছৰীয়া স্নাতক পাঠ্যক্ৰম

(চি.বি.চি.এছ, এন ই পি ২০২০ অনুসৰি)

ষষ্ঠ ষান্মসিক

ৰাজনৈতিক চিন্তাবিদ-২

ৰাজনীতি বিজ্ঞান

সূৰ্য কুমাৰ ভূঞা সমাজ বিজ্ঞান অধ্যয়ন সত্ৰ
কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

বিষয় বিশেষজ্ঞ মণ্ডলী

অধ্যাপক ধ্রুব প্রতিম শর্মা, গুৱাহাটী বিশ্ববিদ্যালয
অধ্যাপক জ্যোতিৰাজ পাঠক, বড়োলেণ্ড বিশ্ববিদ্যালয়
ড° শান্তণু চক্রৱর্তী, কটন বিশ্ববিদ্যালয়, (অৱসৱপ্রাপ্ত)

সমন্বয়ৰক্ষী ড° জাহ্নবী দেৱী, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

প্রস্তুতি গোটৰ সদস্য

অধ্যায়	*অৱিহণা যোগাইছে*	*ভাষান্তৰকাৰী*
১ আৰু ২	ইন্দ্রাণী চৌধুৰী মহন্ত, দিচপুৰ মহাবিদ্যালয়, গুৱাহাটী	জোনাৰী ৰাভা (অধ্যায় ১ আৰু ২)
৩ আৰু ৪	জেউতী বড়ি, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়	e-governance cell (পূর্বতে)
৫ আৰু ৭	ড° মানসী শর্মা, আর্য্য বিদ্যাপীঠ মহাবিদ্যালয়, (অৱসৱপ্রাপ্ত)	জেউতি বড়া (অধ্যায় ৩ , ৪ আৰু ১২,)
৬ আৰু ১১	অংকুৰজ্যোতি বর্মন, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়	গীতাঞ্জলী মেধি, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয় (অধ্যায় ৪, ৫, ৭)
৮	ড° মানসী শর্মা, আর্য্য বিদ্যাপীঠ মহাবিদ্যালয়, (অৱসৱপ্রাপ্ত) আৰু ড° বিপুল দাস, গুৱাহাটী কর্মাচ	বৰষা বর্মন (অধ্যায় ৬, ১১, ১৪) গৱেষিকা, কটন বিশ্ববিদ্যালয়
৯	মহাবিদ্যালয়, গুৱাহাটী	শিল্পী পৰাশৰ, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয় (অধ্যায় ৯)
১০ আৰু ১৩	ড° জাহ্নৱী দেৱী, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়	শিল্পী পৰাশৰ, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয় (অধ্যায় ১০, ১৩)
১২	ড° পংকজ কলিতা, অসম ডনবস্ক' বিশ্ববিদ্যালয়, গুৱাহাটী	
১৪	ড° কৃষ্ণাঙ্গী শইকীয়া, অসম ৰয়েল গ্লবেল বিশ্ববিদ্যালয়, গুৱাহাটী	
	জয়ৰাগ গগৈ, গৱেষক ছাত্র, কুমাৰ ভাস্কৰ বর্মা সংস্কৃত আৰু পুৰাতন অধ্যয়ন বিশ্ববিদ্যালয়, নলবাৰী	

সম্পাদনা ঃ

বিষয়বস্তু সম্পাদনা ঃ ড° বিপুল দাস, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়, (অধ্যায় ১,২,৫, ৭,৮)
ড° জাহ্নৱী দেৱী, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয় (অধ্যায় ৩,৪,৬,৯,১০,১১,১২,১৩,১৪)

ভাষা সম্পাদনা ঃ ড° জাহ্নৱী দেৱী, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয় (অধ্যায় ১,২,৫, ৭,৮)
অংকুৰজ্যোতি বর্মন, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয় (অধ্যায় ৪, ১০,১১,১২, ১৪)
জেউতি বড়ি, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয় (অধ্যায় ৯)
শিল্পী পৰাশৰ, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয় (অধ্যায় ৩, ৬, ১৩)

গাঁথনিক সম্পাদনা ঃ ড° জাহ্নৱী দেৱী, কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়

মার্চ, ২০২৬

© কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ দ্বাৰা সর্বস্বত্ব সংৰক্ষিত,
কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ লিখিত অনুমতি অবিহনে গ্রন্থস্বত্ব জাননীৰ দ্বাৰা সুৰক্ষিত এই মুদ্রণ বা ইয়াৰ যিকোনো অংশ প্রতিলিপিকৰণ, স্কেনিং, বাণীবদ্ধকৰণ তথা তথ্য সংৰক্ষণ নাইবা পুনৰুদ্ধাৰ পদ্ধতিৰ লগতে বর্তমানে জ্ঞাত বা ভৱিষ্যতে উদ্ভাৱন-সম্ভৱ যিকোনো বৈদ্যুতিক, ডিজিটেল বা যান্ত্রিক উপায়েৰে প্রকাশ, প্রেৰণ, হস্তান্তৰ বা সংৰক্ষণ কৰিব নোৱাৰিব।

কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ হৈ পঞ্জীয়কৰ দ্বাৰা মুদ্রিত আৰু প্রকাশিত।

এই শিক্ষণ সামগ্রী প্রস্তুতিৰ বাবে আর্থিক অনুদান আগবঢ়োৱা
দূৰ শিক্ষা ব্যুৰো, বিশ্ববিদ্যালয় অনুদান আয়োগৰ ওচৰত বিশ্ববিদ্যালয় কৃতজ্ঞ।

মুখ্য কার্যালয় ঃ পাটগাঁও, ৰাণী গেট, গুৱাহাটী-৭৮১ ০১৭; Web : www.kkhsou.in
নগৰ কার্য্যালয় ঃ ৰেছম নগৰ, খানাপাৰা (বড়োলেণ্ড গেষ্ট হাউছৰ সমীপত), গুৱাহাটী-৭৮১ ০২২

বিষয়সূচী

পৃষ্ঠা নং

অধ্যায় ১ ঃ মনু 113–124

মনু আৰু মনুস্মৃতি; সামাজিক সংগঠন অথবা সামাজিক শৃংখলা বিষয়ক দৃষ্টিভংগী ৰজা আৰু ৰজাৰ কর্তব্য বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, দণ্ড অথবা বলপ্রয়োগকাৰী কর্তৃপক্ষৰ তত্ত্ব, ন্যায় প্রদান বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, চৰকাৰ বিষয়ক তত্ত্ব, আন্তঃৰাজ্যিক সম্পর্ক আৰু বৈদেশিক নীতি বিষয়ক দৃষ্টিভংগী

অধ্যায় ২ ঃ কৌটিল্য 125–134

কৌটিল্য আৰু অর্থশাস্ত্র,ৰাষ্ট্র পৰিচালনাৰ তত্ত্ব, চৰকাৰ সম্পর্কীয় দৃষ্টিভংগী, ৰাষ্ট্র পৰিচালনাৰ নীতি বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, আন্তঃৰাজ্যিক সম্পর্ক আৰু বৈদেশিক নীতি বিষয়ক দৃষ্টিভংগী

অধ্যায় ৩ ঃ ৰাজা ৰামমোহন ৰায় 135–146

ৰাজা ৰামমোহন ৰায়ৰ ৰাজনৈতিক ধাৰণাঃ ব্যক্তিগত আৰু ৰাজনৈতিক স্বাধীনতাৰ তত্ত্ব, শিক্ষা, অর্থনৈতিক আৰু ৰাজনৈতিক বিষয়ত ৰায়ৰ ধাৰণা, প্রগতিশীল আৰু উদাৰ চিন্তাবিদ হিচাপে ৰাজা ৰামমোহন ৰায়,আইন আৰু নৈতিকতাৰ বিষয়সমূহ, ব্রাহ্ম সমাজ

অধ্যায় ৪ ঃ জ্যোতিবা ফুলে 147–158

ঔপনিবেশিক চৰকাৰৰ প্রতি জ্যোতিবা ফুলেৰ মনোভাব, ভাৰতীয় সমাজ ব্যৱস্থাৰ সমালোচনাঃ বর্ণ আৰু জাতি ব্যৱস্থা, নাৰী-পুৰুষৰ সমতা, ধর্ম সম্বন্ধে জ্যোতিবা ফুলেৰ মতামত, ভাৰতীয় অর্থনীতি আৰু কৃষি সমস্যাৰ বিষয়ে ফুলেৰ মতামত ঃ কৃষক শোষণৰ সমালোচনা, কৃষি সমস্যাৰ সমাধান

অধ্যায় ৫ ঃ মহাত্মা গান্ধী 159–170

অহিংসা নীতি বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, সত্যাগ্রহ বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, স্বদেশী বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, ৰাষ্ট্র বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, অর্থনীতি বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, ধর্ম আৰু ৰাজনীতি বিষয়ক দৃষ্টিভংগী

অধ্যায় ৬ ঃ সভাৰকাৰ 171–184

প্রাৰম্ভিক জীৱন আৰু তেওঁৰ ৰচনা, হিন্দুত্বৰ ধাৰণা, সামাজিক সংস্কাৰক হিচাপে সাভাৰকাৰ

অধ্যায় ৭ ঃ জৱাহৰলাল নেহৰু

জাতীয়তাবাদ বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, কল্যাণকামী ৰাষ্ট্র আৰু মিশ্র অর্থনীতি বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, ধর্মনিৰপেক্ষতা সম্পর্কীয় দৃষ্টিভংগী, গণতন্ত্র বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, আন্তঃৰাষ্ট্রীয়তাবাদ বিষয়ক দৃষ্টিভংগী

অধ্যায় ৮ ঃ ড° বি. আৰ. আম্বেদকাৰ

জাতিভেদ ব্যৱস্থা আৰু অস্পৃশ্যতাৰ দৰে কু-প্রথাৰ বিৰোধিতা, নাৰী অধিকাৰৰ পৃষ্ঠপোষক ৰূপে আম্বেদকাৰ, ধর্ম বিষয়ক দৃষ্টিভংগী, সামাজিক ন্যায়ৰ পৃষ্ঠপোষকতা, মানৱ অধিকাৰৰ পৃষ্ঠপোষকতা, এগৰাকী জাতীয়তাবাদীৰ ৰূপত আম্বেদকাৰ, গণতন্ত্র বিষয়ক দৃষ্টিভংগী

অধ্যায় ৯ ঃ জে.পি. নাৰায়ণ আৰু মদন মোহন মালভ্য

জে পি নাৰায়ণ ঃ সমাজবাদৰ ধাৰণা, সম্পূর্ণ বিপ্লৱৰ ধাৰণা, সমালোচনামূলক মূল্যায়ন, মদন মোহন মালভ্য ঃ এজন শিক্ষাবিদ আৰু সমাজ সংস্কাৰক হিচাপে, ৰাজনৈতিক দৃষ্টিভংগী আৰু স্বাধীনতা সংগ্রামত ভূমিকা, মালব্য এজন উদাৰবাদী জাতীয়তাবাদী হিচাপে, সমালোচনামূলক মূল্যাযন

অধ্যায় ১০ ঃ মৌলানা আব্দুল কালাম আজাদ

আবুল কালাম আজাদৰ ৰাজনৈতিক ধাৰণা, হিন্দু-মুছলমান ঐক্য সম্পর্কে আজাদৰ দৃষ্টিভংগী, জাতীয়তাবাদ সম্পর্কে আজাদৰ দৃষ্টিভংগী, অহিংসা সম্পর্কে আজাদৰ দৃষ্টিভংগী, গণতন্ত্র সম্পর্কে আজাদৰ দৃষ্টিভংগী, ভাৰত বিভাজন সম্পর্কে আজাদৰ দৃষ্টিভংগী

অধ্যায় ১১ ঃ ৰাম মনোহৰ লোহিয়া

সমাজবাদ আৰু গান্ধীবাদ সম্পর্কীয় ধাৰণাঃ নতুন সমাজবাদৰ ধাৰণা, লোহিয়াৰ ওপৰত গান্ধীবাদৰ প্রভাৱ, গান্ধীবাদ আৰু সমাজবাদৰ সমন্বয়, লোহিয়াৰ সপ্ত বিপ্লৱৰ ধাৰণা, সর্বোদয়, সাম্যবাদ আৰু নেহৰুবাদী সমাজবাদৰ সৈতে পার্থক্য, লোহিয়াৰ আন্তঃৰাষ্ট্রীয় সমাজৰ ধাৰণা

অধ্যায় ১২ ঃ দীনদয়াল উপাধ্যায়

জীৱন আৰু ৰাজনৈতিক কর্মজীৱন, একাত্ম মানৱবাদৰ দর্শন ঃ ধাৰণা আৰু উৎপত্তি, মুখ্য বৈশিষ্ট্যসমূহ, ৰাষ্ট্র, সমাজ আৰু অর্থনীতি সম্পর্কে উপাধ্যায়ৰ দৃষ্টিভংগী, পণ্ডিত দীনদয়াল উপাধ্যায়ৰ ৰাজনৈতিক চিন্তাধাৰাৰ প্রাসংগিকতা

অধ্যায় ১৩ ঃ অর্মত্য সেন

অমর্ত্য সেনৰ 'স্বাধীনতাৰূপে বিকাশ'ৰ ধাৰণাঃ সেনৰ স্বাধীনতাৰূপে বিকাশৰ সংজ্ঞা, পাঁচটা কার্যকৰী স্বাধীনতা— ৰাজনৈতিক স্বাধীনতা, অর্থনৈতিক সুবিধাসমূহ, সামাজিক সুযোগসমূহ, স্বচ্ছতা নিশ্চয়তা, সুৰক্ষা ব্যৱস্থা, দৰিদ্রতা 'অস্বাধীনতা' হিচাপে— অস্বাধীনতা দূৰ কৰাৰ বাবে বিকাশৰ প্রতি সেনৰ দৃষ্টিভংগী, গণতন্ত্র আৰু চৰকাৰী বিতর্কৰ ভূমিকা— বিকাশৰ বাবে গণতান্ত্রিক স্বাধীনতা আৰু জন অংশগ্রহণৰ প্রতি সেনৰ মত, মানৱ-কেন্দ্রিক বিকাশ— সক্ষমতা (capabilities), বিকল্পসমূহ (choices), আৰু কার্যক্ষমতা (agency)ৰ প্রতি সেনৰ দৃষ্টিভংগী, সেনৰ সক্ষমতা পদ্ধতি (Capability Approach), 'সন্ধানহীন মহিলা' সম্পর্কে অমর্ত্য সেনৰ দৃষ্টিভংগী

অধ্যায় ১৪ ঃ অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰী

অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ প্রাৰম্ভিক জীৱনৰ সংক্ষিপ্ত ইতিহাস, অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ সাহিত্যিক অৱদান, অম্বিকাগিৰি আৰু ভাৰতৰ স্বাধীনতা সংগ্রাম, অম্বিকাগিৰি আৰু মানবতাবাদ, অম্বিকাগিৰি: স্বাধীনতা আৰু ৰাজ্য . অম্বিকাগিৰি আৰু অসমীয়াৰ ৰাষ্ট্রীয়তাবাদ

পাঠ্যবিষয়ৰ পৰিচয় ঃ

"ৰাজনৈতিক চিন্তাবিদ— ২" শীৰ্ষক পাঠ্যক্ৰমখন কৃষ্ণকান্ত সন্দিকৈ ৰাজ্যিক মুক্ত বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ৰাজনীতি বিজ্ঞান বিভাগৰ স্নাতক পাঠ্যক্ৰমৰ ষষ্ঠ ষান্মাষিকত বিভাগীয় মূখ্য পাঠ্যক্ৰম হিচাপে অন্তৰ্ভূক্ত কৰা হৈছে। এই পাঠ্যক্ৰমখনত ১৪ টা অধ্যায় সন্নিৱিষ্ট কৰা হৈছে। এই পাঠ্যক্ৰমখন এনেধৰণে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে যাতে শিক্ষাৰ্থীসকলে ভাৰতীয় ৰাজনৈতিক চিন্তাধাৰাৰ বিভিন্ন দিশৰ বিষয়ে এক সম্যক জ্ঞান লাভ কৰে। সাধৰণতে এইটো বাঞ্চনীয় যে ৰাজনীতি বিজ্ঞানৰ শিক্ষাৰ্থীসকলে তেওঁলোকে বসবাস কৰা দেশখনৰ বিশিষ্ট চিন্তাবিদসকলৰ ৰাজনৈতিক চিন্তাধাৰাৰ বিভিন্ন দিশৰ জ্ঞানেৰে পৰিপুষ্ঠ হ'ব লাগে। এই প্ৰেক্ষাপটত এই পাঠ্যক্ৰমত ভাৰতৰ প্ৰাচীন আৰু আধুনিক চিন্তাবিদসকলৰ ৰাজনৈতিক ধাৰণাসমূহ অন্তৰ্ভূক্ত কৰা হৈছে। তেওঁলোকৰ ধাৰণা আৰু অৱিহণাসমূহে ভাৰতীয় ৰাজনৈতিক চিন্তাধাৰাৰ বিকাশত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰিছে।

পাঠ্যক্ৰমৰ প্ৰথম আৰু দ্বিতীয় অধ্যায়ত শিক্ষাৰ্থীসকলক প্ৰাচীন ভাৰতৰ দুগৰাকী মহান ৰাজনৈতিক চিন্তাবিদ মনু আৰু কৌটিল্যৰ চিন্তা-চৰ্চাৰ সৈতে পৰিচয় কৰাই দিয়াৰ প্ৰচেষ্টা চলোৱা হৈছে। দুয়োগৰাকী চিন্তাবিদে ৰাষ্ট্ৰ আৰু চৰকাৰ বিষয়ক নানা দিশ সম্পৰ্কে গুৰুত্বপূৰ্ণ ব্যাখ্যা আগবঢ়াই থৈ গৈছে। তৃতীয় অধ্যায়ত ৰাজা ৰামমোহন ৰায়ৰ ৰাজনৈতিক ধাৰণাসমূহ ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। এই অধ্যায়টোৰ জৰিয়তে শিক্ষাৰ্থীসকলক ৰাজা ৰামমোহন ৰায়ৰ বিভিন্ন তত্ত্বৰ বিষয়ে বিশেষকৈ ব্ৰহ্ম সমাজৰ বিষয়ে চিনাকী কৰাই দিয়া হৈছে। চতুৰ্থ অধ্যায়ত জ্যোতিবা ফুলেৰ সামাজিক আৰু ৰাজনৈতিক ধাৰণাসমূহ আলোচনা কৰা হৈছে। পঞ্চম আৰু সপ্তম অধ্যায়ত শিক্ষাৰ্থীসকলক আধুনিক যুগৰ দুগৰাকী মহান ব্যক্তিৰ ৰাজনৈতিক দৃষ্টিভংগীৰ বিষয়ে অৱগত কৰোৱা হৈছে। অধ্যায় দুটি পঢ়ি শিক্ষাৰ্থীসকলে আধুনিক ভাৰতৰ দুগৰাকী অগ্ৰণী নেতা মহাত্মা গান্ধী আৰু জৱাহৰলাল নেহৰুৰ বিষয়ে জনাৰ লগতে তেওঁলোকৰ চিন্তাধাৰা সম্পৰ্কে অৱগত হ'ব। তেওঁলোকৰ চিন্তা আৰু ধাৰণাবোৰে ভাৰতৰ সামাজিক, ৰাজনৈতিক আৰু অৰ্থনৈতিক ক্ষেত্ৰলৈ তাপৰ্যপূৰ্ণ অৱদান আগবঢ়াই ভাৰতীয় ৰাজনৈতিক পৰম্পৰা আৰু চিন্তাৰ জগতখন সমৃদ্ধ কৰিছে। ষষ্ঠ অধ্যায়টোৱে সৱৰকাৰৰ ৰাজনৈতিক আৰু সামাজিক ধাৰণাৰ ওপৰত আলোকপাত কৰিছে। অষ্ঠম অধ্যায়ত আন এগৰাকী আধুনিক ভাৰতীয় ৰাজনৈতিক চিন্তাবিদ ড° বি আৰ আম্বেদকাৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। জে.পি. নাৰায়ণ আৰু মদন মোহন মালভ্যাৰ দৃষ্টিভংগী আৰু ধাৰণআসমূহৰ বিষয়ে নৱম অধ্যায়ত আলোকপাত কৰা হৈছে। দশম অধ্যায়ত মৌলানা আব্দুল কালাম আজাদৰ ৰাজনৈতিক ধাৰণাসমূহ, গণতন্ত্ৰ, জাতীয়তাবাদ, অহিংসা, ভাৰতৰ বিভাজন আৰু হিন্দু-মুছলমানৰ একতা সম্পৰ্কে তেওঁৰ মতাবাদৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। একাদশ অধ্যায়ত ৰাম মনোহৰ লেহিয়াৰ সমাজবাদ, গান্ধীবাদ আৰু আৰ্ন্তজাতিক সমাজ সম্বন্ধে মতবাদ বিশ্লেষণ কৰা হৈছে। দ্বাদশ অধ্যায়ত দীনদয়াল উপাধ্যায়ৰ অভিন্ন মানৱতাবাদ আৰু জাতীয় সংস্কৃতিৰ বিষয়ে আলোকপাত কৰা হৈছে। অৰ্মত্য সেনৰ ধাৰণা স্বাধীনতা হিচাপে উন্নয়ন আৰু নিৰুদ্দেশ হোৱা মহিলাৰ ধাৰণাৰ স্বাধীনতা হিচাপে উন্নয়ন আৰু নিৰুদ্দেশ হোৱা মহিলাৰ ধাৰণাৰ বিষয়ে ত্ৰয়োদশ অধ্যায়ত আলোচনা কৰা হৈছে। পাঠ্যক্ৰমৰ শেষৰ অধ্যায়ত অম্বিকাগিৰি ৰায়চৌধুৰীৰ ভাৰত স্বাধীনতা আন্দোলনত যোগোৱা অৱিহণাৰ লগতে মানৱতাবাদ, স্বাধীনতা, ৰাষ্ট্ৰ, অসমীয়া জাতীয়তাবাদৰ বিষয়ে তেওঁৰ মতাবাদৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা হৈছে।

এই পাঠ্যবিষয়টি অধ্যয়ন কৰোঁতে মূল পাঠৰ সোঁ তথা বাওঁফালে কিছুমান আয়তাকাৰ বাকচ লক্ষ্য কৰিব। এইবোৰত মূল পাঠত থকা নতুন শব্দ আৰু পৰিভাষাসমূহৰ অর্থ সন্নিবিষ্ট হৈছে। সেইদৰে — 'জানি থোৱা ভাল' বাকচবোৰত মূল পাঠৰ সৈতে জড়িত কিছু গুৰুত্বপূৰ্ণ তথ্যৰ সম্ভেদ আছে। প্ৰতিটো অধ্যায়ত থকা 'চিন্তা-চৰ্চা কৰক' সমূহে অধ্যয়ন অধিক সক্ৰিয় আৰু ফলপ্ৰসূ হোৱাত সহায় কৰিব। আকৌ, 'অগ্ৰগতি নিৰীক্ষণ'যোগে আগবঢ়োৱা প্ৰশ্নাৱলীয়ে অধ্যয়নৰ অগ্ৰগতি সম্পৰ্কে স্ব-পৰীক্ষণৰ সুবিধা দিব। অধ্যয়নৰ লগে লগে উক্ত প্ৰশ্নাৱলীৰ উত্তৰসমূহ লিখি শেষত দিয়া 'অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান'ৰ সৈতে ৰিজাই চোৱাটো অধিক লাভদায়ক হ'ব। অধ্যায়টিত আলোচিত বিভিন্ন ধাৰণাসমূহৰ বিষয়ে বিস্তৃত অধ্যয়নৰ বাবে 'অধিক জানিবলৈ' শিতানত উল্লেখ থকা গ্ৰন্থসমূহ সাৰথিস্বৰূপ। অধ্যায়বোৰৰ শেষত 'আৰ্হি প্ৰশ্ন' হিচাপে কেইটিমান প্ৰশ্নৰ আৰ্হিও তুলি দিয়া হৈছে।